

[Willesen.]

det at søge at gaa Forbudsvejen, baade indenfor snævrere Kredse og indenfor Landet som Helhed i Virkeligheden er et Forsøg paa at skyde Genvej til det egentlige Maal, som vi alle er enige om at stræbe hen imod, nemlig et ædrueligt Folk.

Jeg maa nu først have Lov til som allerede ærede tidligere Talere at protestere mod det Misbrug af Ordet Selvstyre, som dette Lovforslag ganske afgjort indeholder. Det er allerede udførligt paapeget baade af det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen og af det ærede Medlem Hr. H. F. Ulrichsen, hvorledes det faktisk er saaledes, at Selvstyre er godt, saa længe det fremmer Lovforslagets Hensigt, men naar det ikke fremmer den, skal det skydes til Side og knægtes. Og det er ogsaa saaledes, at der ikke en Gang behøves et reelt Flertal for at gennemføre saadanne Bestemmelser, det er muligt, at et tilfældigt Flertal, der i Virkeligheden er et reelt Mindretal, i et Amt meget vel er i Stand til at gennemføre sit Krav paa dette Omraade. Bag dette Forslag ligger efter vor Opfattelse ikke alene, som sagt, et Misbrug af Ordet Selvstyre, men tillige en principiel Begrebsklarhed med Hensyn til, hvor langt Flertallets Ret i det hele taget naar. Der ligger efter vor Opfattelse en Forveksling af Selvstyre og Flertalsvælde. Nu er det ganske vist ikke alene dem, der ønsker Ædruelighedsarbejdet fremmet gennem Forslag som det foreliggende, der gør sig skyldige i en saadan Begrebsforvirring, men den er desværre almindelig udbredt i hele vort politiske Liv. Det er i Virkeligheden et Stykke politisk Analfabetisme, vi endnu ikke har overvundet. Man tror, at blot man er Flertal, har man Ret til at bestemme over Mindretallet i saa stor Udstrækning, det skal være. Jeg erindrer, at en Gang blev en politisk Kandidat paa et Vælgermøde spurgt om sin Stilling til forskellige Spørgsmaal, og han svarede kort og godt saaledes: Efter min Mening skal Flertallets Villie raade i alle Spørgsmaal. At Flertallets Villie skal raade i nogle Spørgsmaal, de Spørgsmaal, som angaar, hvad man kunde kalde de samfundsnødvendige Fællesopgaver, er en given Sag, men en Tankegang som den, der røber sig i denne Udtalelse om, at Flertallets Villie skal raade i alle Spørgsmaal, er i Virkeligheden Enevoldstanken, det er Nissen, der er flyttet med fra Enevoldsregimentet til Faaltalsregimentet og til Flertalsregimentet, og Tankegangen bliver ikke principielt eller moralsk en Smule mere berettiget, fordi Ansvarer nu bliver fortyndet paa en halv

eller en hel Million Vælgere, medens det før var samlet paa een Haand. Sagens indre Væsen er det samme, og det egentlige Resultat, Tyranni under en eller anden Form, er det samme.

Naar jeg benytter Lejligheden til at fremsætte disse Bemærkninger her, er det, fordi jeg ønsker, at vort principielle Syn paa Flertalsmagtens Begrænsning fremsættes — og jeg er glad ved at faa Lejlighed til at gøre det her —, nemlig at Flertalsmagten ikke uden videre er det samme som Retten til at handle efter Flertallets Villie. Jeg husker en lille Oplevelse fra en Gang, jeg var til Stede i en Forsamling, hvor jeg i Embeds Medfør skulde være med til at afgøre et Spørgsmaal, om hvilket der var betydelig Strid i denne Kreds. Der sagde saa en Mand: Saa lad os tage en Afstemning og se, hvad Flertallet vil. Nu var det i det foreliggende Tilfælde givet, hvad Flertallet vilde, men det var ogsaa givet, at det, Flertallet vilde, vilde være en blodig Uret mod Mindretallet, og da jeg tillod mig at bemærke, at en Flertalsbeslutning var ikke detsamme som en retmæssig Beslutning, saa kunde man se paa vedkommendes og fleres Ansigter, at det var en forholdsvis ny Tanke. Skønt dette burde være en Selvfølgelighed, saa er det af den Slags Selvfølgeligheder, der trænger til at siges atter og atter, for at det kan blive indprentet baade i Rigsdagsmændenes og Vælgernes Bevidsthed, og jeg griber Lejligheden til her at præcisere den. Naar det ærede Medlem udtalte, at Flertallet ogsaa paa det foreliggende Omraade skulde have Lejlighed til at tilkendegive sin Villie som Udtryk for Stemninger og Ønsker i Befolkningen, saa er det min Erfaring og Overbevisning, at hvor Stemning og Ønsker i Befolkningen virkelig for Alvor gaar i Retning af voksende Ædruelighed, der viser disse Stemningers og Ønskers Holdbarhed og Dybde sig i en Indflydelse paa Folks Sædvaner og Skikke, paa Folks Levevis, der giver varigere Resultater end forhastede Lovbestemmelser, hvad jeg i høj Grad maa anse de her foreslaaede for at være. Det forekommer mig, at det foreliggende Lovforslag i Virkeligheden er Udtryk for for liden Tro paa den aandelige Bærekraft i det frivillige Afholdsarbejde. Til Trods for at jeg ser de Svagheder, som præger dette Arbejde i Øjeblikket, har jeg alligevel saa megen Tro paa dette Arbejdes Fremtid og paa dette Arbejdes Muligheder for at gøre betydelig større Indsats ogsaa til Fremme af Ædrueligheden i det danske Folk, end det hidtil har gjort, at jeg agter at vedblive med at tage Del i det, og jeg